

Baví mě objevovat nové světy. A propojovat je

S Annou Beatou Háblou o architektuře, slamu – a samozřejmě o jejím prvním románu *Směna*, který vydala po čtyřech básnických sbírkách

Anna Beata Háblouá
(1983)

Básnířka, slammerka, spisovatelka, architektka, urbanistka. Publikovala básnické sbírky *Kry* (Mox Nox, 2013), *Rýhy* (Arbor vitae, 2015), *Nevypínejte* (Dauphin, 2018) a *O mé závislosti nikomu neříkej* (tamtéž, 2020). Příležitostně moderuje večery s tématy poezie, umění a architektury. Za architektonické návrhy i teoretické práce získala ceny Young Architect Award 2010 nebo Young Planning Professionals Award 2012. V roce 2017 jí vyšla populárně-naučná kniha *Města zdí* o historii, interpretaci a východiscích obchodních center ve vztahu ke městu. Od roku 2018 přispívá o architektuře do *Ranních úvah* na rozhlasové stanici ČRo Vltava. Její další knihou na pomezí žánrů jsou *Nemísta měst* (Host, 2019) o opomíjených, pomíjených a míjených místech. Básně i úryvky z knihy *Nemísta měst* byly přeloženy do několika evropských jazyků. Spolupracuje s IPR, Občanským sdružením Kruh a s týmem pořadu České televize *Artzóna* na medailoncích o architektuře. Je členkou Asociace spisovatelů. Její poslední knihou je próza z uměleckého prostředí *Směna* (Host, 2022). Vystavovala v galerii Artwall (*Nevýslovný*, 2021), v kostele Pražského Jezulátka (*Haiku proti beznaději*, 2021), v galerii DOX (*Tolik jiné přítomnosti*, 2022) a v knihovně Krnov (*Knihaiku*, 2022).

foto Alžběta Procházka

Ptá se Simona Martínková Racková

Jsi známá coby básnička, a teď přichází s románem. Jak se stalo, že ses pustila do prózy? Měla jsi to v plánu už delší dobu?

Ono se to začalo nějak samo dít. Jedním impulsem bylo to, že mě na základě povídek přijali do mezinárodního projektu CELA. V rámci něj jsem měla napsat další povídku a to mě nakoplo. Nevěřila jsem si totiž, že bych něčeho takového byla schopná, proto jsem se do toho nepouštěla. Stačilo, že jsem básnička a architektka, už to je podle mě trochu divná kombinace.

Ta otázka se sama nabízí – proč sis nevěřila?

Svou roli sehrálo prostředí, kde jsem vyrůstala a kde mi jakožto ženě nikdo zas tak moc nevěřil. Maminka tedy možná ano, nicméně klasická katolická rodina moc nepodporuje seberealizaci žen, takže když jsem se hlásila na architekturu, tatka mi doporučil, ať se na to vykašlu, že stejně budu doma vařit a starat se o děti. Ale nakonec jsem tam šla a byla jsem ráda. I když je pravda, že je to pro ženy velmi těžké prostředí, vyžaduje lokty a tvrdost. Když jsem pak začala publikovat básně, možná jsem i od některých básníků cítila údiv, že do jejich bubliny přicházím s profesí, která se s poezií moc neslučuje. V architektuře člověk nenapíše jedinou větu, pořád řeší vizuál. Rýsuje, dělá schémata, kreslí, je to vloženo vizuální obor. I proto jsem v době studií musela literaturu odložit, byť jsem ji milovala. Ale je to úplně jiný svět.

Kde se v tobě vzala touha být architektkou?

Asi to byla zamilovanost na první pohled. Po gymplu jsem někde viděla rys stavby a úplně jsem se do toho zamilovala. Nadchlo mě to vizuálně, a vůbec – rozebrat nějaký předmět takhle do detailu, okótovat si ho... To mě okamžitě zaujalo. Architektura je navíc skvělá v tom, že v sobě spojuje celou řadu oborů. Jak ty humanitní, jako je historie architektury, teorie, přemýšlení nad koncepcí, tak zároveň ty technické, deskriptivní, matematiku. Ta mě vždycky bavila, jeden čas jsem dokonce chtěla studovat teorii matiky. A zároveň je tam i kreativní část, kdy člověk něco navrhuje. Takže být bylo studium nesmírně náročné a musela jsem omezit veškeré dovolené, hory a tak, bylo to super a ráda na to období vzpomínám. I na lidi kolem. Ty noci strávené ve škole doděláváním projektů nás hodně stmelily, takže jsem si ze studií odnesla i mnoho skvělých přátelství. Praxe pak byla horší, zjistila jsem, že kreativitu využiju jen minimálně, člověk je spíš otrok, který pořád něco rýsuje. Když jsem pracovala v Holandsku v kanceláři SeArch, vyhořela jsem. Chodila jsem makat do kanceláře, o víkendech jsem dělala na svých soutěžích a neměla jsem žádný čas pro sebe. Byť jsem byla v zahraničí a mohla jsem si užívat jiné prostředí, pořád jsem jenom pracovala. Z vyčerpaní jsem nadlouho onemocněla a nemohla jsem se z toho vyhrabat, a byť jsem pak už pracovala v jiné kanceláři tady v Čechách, neustále jsem byla nemocná.

Potýkala ses s psychosomatickými problémy?

Dá se to tak říct. Stávalo se mi i to, že když šéf vešel do dveří, stres způsobil, že mi okamžitě vyskočil opar. Psychosomatika fungovala fakt neuvěřitelně. Pak jsem šla pracovat do Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy a tam už to bylo lepší. Člověk už nebyl ten, komu investoři diktují – když mi to nenavrhnete tak, jak chci, půjdeme jinam. Developeři nás potřebovali, byli jsme víc jejich partneři, dalo se s nimi o projektech mluvit a třeba i navrhnout lepší řešení. Aby to nebylo tak neměstotvorné, jak to obvykle dělají.

Neměstotvorné – to je krásné slovo!

My jsme tomu, co tito velcí developeři dělali, říkali *prší*, protože to ve skutečnosti byly jen trochu lepší paneláky orientované severojižně tak, aby jim přesně vycházely parametry oslunění a osvětlení, které museli splnit. A v plánech to díky tomu vypadalo, jako když někdo nakreslí déšť. Zároveň tento urbanismus solitérů v parku neřešil veřejný

prostor, nevytvářel ulice ani náměstí. Dokonce když navrhovali podobné sídliště v blízkosti nové tramvajové tratě, otáčeli se k ní těmi domy zády, což byla strašná škoda. Tramvaj je totiž prvek, který dokáže podpořit život v ulici. Jenže zároveň je zdrojem hluku, takže by museli jít s cenou některých bytů trochu dolů, a to nechtěli. Z toho vyplývaly dlouhé hodiny vyjednávání. Měla jsem také jeden zážitek, kdy za mnou developer přišel, a když viděl, že jsem těhotná, začal hrát na moje city a vyprávět, že má doma pět dětí, které musí uživit, a proto bych mu tu jeho „stavbičku“ měla povolit. Jenže ve skutečnosti to bylo obrovské monstrum, a ke všemu hned u lesa. Podobných zážitků jsem měla víc. Tím nechci říct, že developer je z principu špatná profese. Nese s sebou spoustu rizik, a proto není divu, že si hlídá, aby nebyl v minusu. Jen je potřeba ho regulovat a vést tím správným směrem. I když mě ta práce docela bavila, stejně jsem měla pocit, že to není to, co chci dlouhodobě dělat. Takže jsem si řekla, že využiju mateřské, dokončím si doktorát na architektuře a budu psát knížky. Chtěla

Umělecký svět je neuchopitelný, s jistou nadsázkou by se dalo říct, že čím víc člověk zevluje, tím víc možná tvoří nebo něco důležitého nasává, a supermarket je naopak sevřený a všechno to tam šlape, člověk nesmí promarnit ani vteřinu.

jsem architekturu a myšlení o městě popularizovat, protože mi přišlo, že se toho v tomto směru stále moc neví. Přitom je důležité, aby veřejnost byla poučená – obzvláště když dojde na podepisování různých petic nebo volbu starostů a starostek. Ti totiž mohou vývoj měst a obcí výrazně ovlivnit. Takže první kniha, kterou jsem napsala, byla *Města zdí*, o obchodních centrech ve vztahu k městu. Chtěla jsem, aby to čtenáře bavilo a bylo to čtivé, takže kromě krátkých komiksových příběhů se tam zaměřuju na reálné příběhy a rozvíjím je.

Při psaní už jsi měla pocit, že je to to pravé – že jsi to ty?

Ano. Dělal mi radost, že můžu spojit architekturu a psaní. Pokračovala jsem knihou *Nemísta měst*, kam se mi už vetřely mikro-příběhy, krátké prózy, které uvádějí jednotlivé druhy nemíst. Od toho byl už jenom krůček k próze, ale jak říkám, neměla jsem odvahy. Nevystudovala jsem žádný humanitní obor, kde bych se zabývala psaním. Jen jednou jsem byla na kurzu Viktora Špačka v městské knihovně. Bylo to fajn, ale víc jsem toho s ohledem na dceru nezahládla.

Do projektu CELA ses ale přihlásila sama, že? Co všechno obnášelo?

Jo, přihlásila jsem se sama. Kromě mě vybrali ještě Lucii Faulerovou a Ondřeje Macla. Je to projekt, který má sdružovat začínající evropské spisovatele a překladatele, kteří ty povídky překládají do deseti jazyků. Je do toho zapojeno strašně moc lidí – skoro z každé evropské země je to deset překladatelů a tři autoři. Trochu nám to přerývala korona, měli jsme se víc potkávat, jezdit na knižní veletrhy a na čtení a představení tam svoje knížky. Některé cesty se neuskutečnily, což mě hodně mrzelo, ale třeba v Krakově jsem byla. A hlavně jsem povídku, kterou jsem psala v rámci projektu CELA, začala rozepisovat tak, až z toho vznikla *Směna*. Nějak jsem nemohla opustit postavu Petry, začala jsem jí mít ráda a ještě jsem nechtěla, aby to skončilo.

Jasně, chtěla jsi, aby Petra zažila ještě něco dalšího. Jak dlouho jsi na *Směně* pracovala?

Asi dva roky, a docela full-time. Ale zároveň jsem měla Elišku, také přicházely různé nemoci, takže to bylo přerývané psaní, ale nějak to šlo.

Když jsi zrovna nemohla kontinuálně psát, jak ses „jistila“, že neztratíš nit? Zapisovala sis průběžně nápady?

Mně stačil i jen víkend bez psaní, a hned jsem z toho vypadla. Když jsem si k tomu v pondělí znovu sedla, musela jsem si půlku dne načítat předchozí stránky, abych se zase naladila na ten rytmus, příběh, postavy. Zároveň je hrozně nepříjemné, když mě z psaní něco vytrhne, třeba někdo zazvoní a něco chce – to pak několik desítek vteřin přemýšlím, v jaké realitě jsem. Nošení se zpátky pak zase dlouho trvá. Také jsem jednu verzi musela úplně vyhodit, protože nikam nevedla.

Četl někdo ten rukopis ve stadiu zrodu?

V rámci projektu CELA jsme měli zajištěného mentora. Vybrali jsme si Petra Borkovce. Ten si to četl a měl pár důležitých připomínek, které mě posunuly dál. A také mám švagrovou, Annu Beránkovou, která je úplně úžasná v poskytování zpětné vazby a ohromně mě v psaní podporuje. Kdykoli jí napíšu, že mám depku, že mi to nejde, že se na to vykašlu, ona na to – Ne, ne, dotáhni to! V mé rodině je jedna z mála. Mám tři bráchy a ti by mi všichni řekli – Jasně, vykašli se na to, proč bys to

kavárny Za Školou a jednu malou v DOXu. Nakonec se s tím ale smířil, a dokonce mi obrazy konzultuje, čímž se kruh naší spolupráce krásně uzavírá.

Tak to zní přímo idylicky! Někteří umělci přitom vztah s dalším umělcem vyloženě nedoporučují, protože ti dva si v určitém smyslu „konkurují“ a můžou na sebe „umělecky žárlit“.

Těžko mluvit obecně, protože takový vztah má spousta rovin a v čase se pořád proměňuje. U nás to bylo tak, že dokud jsem byla pomáhající umělkyně, všechno klapalo fantasticky. Ve chvíli, kdy jsem si chtěla dělat svoje věci a nechtěla spolupracovat na jeho projektech, začalo určité žárlení, později i oboustranné. Uklidnilo se to až společnou výstavou v DOXu, ke které nás oslovila Michaela Šilpochová. Každý z nás tam měl jinou, svébytnou polohu. A vyrovnané množství prostoru i pozornosti. Ze své zkušenosti můžu říct, že takové partnerství je hodně pestré a inspirativní, ale i náročné, aby si oba vybalancovali dostatečný tvůrčí prostor. Teď mě ovšem napadá, že jeho se na manželku nikdo neptá.

Já zase nechápu, proč se mužů v rozhovorech nikdo neptá, jak zvládají kariéru, když mají malé děti – a umělkyň nebo jinak aktivních a vyčerpáných žen ano, zcela běžně.

Možná se pořád automaticky předpokládá, že se víc stará žena. I když zrovna u nás byl Patrik vždycky velmi aktivní, a jsem za to ráda.

Dnes už je to standard, připadá mi.

Mně vůbec. Ale to je tím, že jsem vyrůstala v rodině, která byla hodně tradiční a konzervativní, na dnešní poměry až extrémně. Na mámě bylo všechno, plná péče o všech pět dětí, a táta sice vydělával, ale tím to končilo.

Ještě bych se ale ráda vrátila ke *Směně*. Ve fázi rukopisu ji tedy četla tvá švagrová?

Ano, ta to četla dvakrát. Nejdřív rozpracované a pak předtím, než jsem konečnou verzi poslala do Hosta. Tam jsem to zaslala, protože dělali už *Nemísta* a byla to všestranně příjemná spolupráce. Věnují každé knize nesmírnou péči a na výsledku je to potom znát. I tak ale vůbec nebylo samozřejmé, že *Směnu* vydají. Dlouho jsem čekala, než si to Martin Stöhr přečte, a trochu jsem trnula, jestli se mu to bude líbit. Naštěstí ale líbilo – a mně se ulevilo.

Hlavní hrdinka, ona Petra, je vystudovaná malířka, ovšem pracuje v supermarketu. Jak tě napadlo spojit takto radikálně odlišná prostředí?

Právě kvůli tomu kontrastu. Říkala jsem si, že by mohl generovat zajímavé situace. Jsou to prudce odlišné světy, s jiným rytmem práce a ubíhajícího času. Umělecký svět je neuchopitelný, s jistou nadsázkou by se dalo říct, že čím víc člověk zevluje, tím víc možná tvoří nebo něco důležitého nasává, a supermarket je naopak sevřený a všechno to tam šlape, člověk nesmí promarnit ani vteřinu. Zároveň mě zajímalo, jak tohle prostředí vnímá někdo, kdo má výtvarné „vychovaný“ pohled.

Umělecký svět znáš, ale jak ses seznámala s tím druhým? Seděla jsi někdy za kasou?

Než jsem šla na architekturu, měla jsem dva roky, kdy jsem dělala všechno možné, včetně práce v obchodě. Takže jsem si to vyzkoušela a teď jsem tu zkušenost zúročila. Navíc kdykoli se v supermarketu ocitnu, mimoděk poslouchám dialogy zaměstnanců. A také mám známou, která tam pracovala jako hlavní manažerka, a ta mi hodně rozkryla, jak to tam funguje.

Po přečtení *Směny* možná leckdo změní svůj přístup k pokladním. Jak vznikl „refrén“ „Jsou dny...“, který v různých obměnách otevírá řadu situací? To jsou vyslovené básnické pasáže.

To se mi do textu dostalo úplně organicky, „samo“, během psaní. Měla jsem pocit, že chci určitou situaci oddělit od předchozího dění, a tohle byl způsob, jak toho docílit. ►

Navodit náladu.

Přesně tak. A zároveň jsem se toho asi nechtěla vzdát, bavilo mě vymýšlet různé variace. A také je v tom obsažen aspekt „opakování do zblbnutí“, protože přesně tak to prodavačky a podobné profese mohou vnímat. Jedna směna za druhou, totálně rutinní práce. Proto jsem tam chtěla i formálně dostat opakující se motiv, který se jenom jemně proměňuje.

Ondřej Horák v recenzi na webu Lidovky.cz upozorňuje mj. na dvojznačnost slova „směna“ – jednak šichta, jednak „směnit něco za něco“. Byla tahle dvojznačnost součástí tvého záměru hned od začátku?

Ano, ta mnohoznačnost mě na tom baví. A navíc to má blízko i ke změně a měně.

Jak se v románu ocitla „ornitologická“ rovina? Symbolizují zranění ptáci, řečeno trochu pateticky, pochroumaná křídla umělkyně, vzlety a pády?

Ptáci jsou pro mě symbolem svobody, po které zvláště umělci často touží, zároveň pochroumaný pták je paralelou jedné dějové linky, kterou tu nechci úplně odkrývat. Ale to, že se hlavní postava vrací do určitého chráněného prostředí, se symbolicky propojuje s traumatem, který Petra v sobě celý život nese. Vyústění je pro Petru i formou terapie a zároveň je to krok k přírodním, přirozenému. Prostor města a supermarketů, kde je všechno mechanizované, je odlišně, a tohle je protiklad. Místo, kde je každý přijat takový, jaký je. I proto to může být uzdravující prostředí.

To je nadějeplné poselství. Jak jsi na tom teď s poezií, píšeš dál básně?

Baví mě vracet se k poezii prostřednictvím konkrétních akcí. Když jsme měli s Patrikem tu výstavu v DOXu, vymyslela jsem si tam projekt – básně k divným věcem. Našla jsem v tom prostoru třeba vzduchotechniku a její vyústění nebo různé rohy, kameru, podivná světla, nějaké výstupy a tak, a k nim jsem napsala báseň a tu jsem tam instalovala v takovém měřítku, které odpovídalo danému prostoru a situaci. Tahle forma mě ohromně bavila. Stejně tak píšu básně k architektonickým projektům. Vykračuju s básní někam jinam. Poezie mě pořád baví, a také myslím, že se částečně dostala i do *Směny*.

A co máš teď chuť tvořit?

Asi jsem otevřená všemu. Válím si v hlavě další nápad na prózu, ale zatím si nejsem

úplně jistá, jestli se do toho mám pouštět. Vyžadovalo by to spoustu další práce a času.

Ale už jsi určitě začala, vid?

Zrovna dnes mám schůzku s odborníkem na dané téma, abych si ověřila, jestli to vůbec má smysl. Sice mám v hlavě příběh, ale ta problematika by si vyžadovala velké množství informací a bádání, takže si ještě nejsem jistá, jestli se do toho pouštět. Uvidím. Zas tak moc si neplánuju, spíš mě něco potká nebo někoho potkám a řeknu si – Co zkusit tohle? Nebo někde něco uvidím, a začnu psát třeba básně. Nedá se to odhadnout.

To můžeš i díky tomu, že jsi na volné noze.

Je to tak. Záměrně jsem ukončila spolupráci s IPR, abych měla svobodu dělat cokoli. Ale paradoxně jsem se tam vrátila jako jejich básnířka. Zadávají mi různá témata a já pro ně píšu básně třeba o řece v Praze. Je to *dream job*.

A pak že se člověk nemůže živit poezií!

Teď pro ně zase budu něco psát, bude se to týkat řeky a nějakých performancí, které se tam udály. Nebo jsem pro IPR napsala cyklus urbanistických povídek o Praze, které plánujeme nahrát jako audio a umístit je pomocí stojanů s QR kódy do konkrétních lokalit, o kterých ty povídky jsou. Aby si je kolemjdoucí mohli načíst a poslouchat příběhy přímo v tom místě. No a kromě toho píšu ranní úvahy pro rozhlas a sem tam nějakou esej nebo recenzi. Pořád se něco děje. Je to super. Přeskakuju mezi obrazy a psaním, navíc je docela příjemné, že od doby, co Eliška chodí do školy, mám relativně dost času.

Kromě toho jsi i hudebnice a slammerka. Co teď podnikáš v těchto oblastech?

Jako hudebnice si nepřipadám, i když tahle oblast mě také moc láká. Sice jsem dřív hrávala na všechno možné, ale nikdy jsem to nerozvíjela. Slamováním na festácích jsem se ale seznámila s řadou skvělých hudebníků a hudebnic, takže aspoň tímto se cítím být s hudbou nějak propojená.

Jak jsi ke slamu došla?

Pocitem, že na autorských čteních lidi nudím. Měla jsem z toho takový strach, že jsem si řekla, že bych chtěla udělat něco, díky čemu se publikum může zasmát. Čtu poezii moc ráda, ale poslouchat ji je i pro mě samotnou hrozně složité. Spousta věcí mi

přítom unikne a pak z toho nemám takový zážitek, jaký bych chtěla mít. Myslím si, že poezie není úplně vhodná na poslech. A slam zase není určen na písemné zaznamenání, ale k orálnímu, performativnímu podání. A protože jsem dřív hrála divadlo, skloubení performance, poezie a divadla mě moc baví. Byť je to vyčerpávající. Takže jsem slamové kotle navštívila jenom párkrát, ona je to hrozná nálož. Člověk tam stráví několik hodin, někdy to trvá až do rána, vydáváš tam dost energie, a vstávat pak ráno s dcerou je docela náročné. Ale nesmírně mě to baví a slammeři jsou fajn. Sice spolu soutěží, ale zároveň se navzájem hodně podporují. Je to moc příjemná komunita. Mám fakt radost, když se lidé smějí. A když je můžu rozesmát, je to pro mě úplná rozkoš. Akorát to tedy vede k tomu, že se někdy ztrapňuju. Když si ze sebe udělám legraci a publikum se tomu zasměje, mám nutkání zkoušet, čemu dalšímu se bude smát, takže třeba řeknu úplně hovadinu a pak si pomyslím – Aha, tak to jsem přehnalá.

Takhle to většinou vnímá jen dotyčný, ostatní naopak oceňují jeho odvalu.

Je to možné. Každopádně publikovat své slamy nechci. Je to uspokojující právě jen v té performanci, podle mě to na papíře nefunguje, u mě ani u ostatních slammerů. Je ale pěkné, že kamkoli mě pozvou, i za úplně jiným účelem, na konci vždycky chtějí slam. Propojuju ho i s přednáškami o architektuře, tím spíš, že moje slamy se často týkají právě architektury. I během vernisáže a komentovaných prohlídek v DOXu jsem neustále slamovala, protože to po mně pořád někdo chtěl. Je to taková zábavná kulturní věložka. I když je to lehčí forma, mám ji ráda.

Takže žádná introvertní básnířka!

Mám v sobě obě polohy. Jsem introvert, ale když se postavím na pódium, užívám si to. Jedna herecká koučka mi řekla, že většina herců jsou introverti, ale pódium je chráněné prostředí, kde se můžou proměnit v kohokoli jiného. Pro mě je navíc úleva i radost už jen to, že mi najednou nikdo nemůže skočit do řeči. Já se totiž v kolektivu nikdy nemůžu dostat ke slovu, to se se mnou táhne odjakživa. Na základce i na gymplu jsem byla extrémně tichá a nikdy jsem se nedokázala prosadit, dokonce mě kvůli tomu šikanovali. Takže když mám mikrofon a jsem na pódiu, nesmírně si to užívám. A to je při vystupování základní, protože pak si to může užívat i publikum.

Pokud je člověk ve stresu, je to z něj cítit a také diváci jsou ve stresu a přejí si, aby už ten člověk konečně odešel.

Aby už, chudák, nemusel trpět. Když jsme se díky slamu obloukem vrátily k architektuře – jaká je tvoje představa ideálního města?

Věřím, že ideální je město krátkých vzdáleností. To je město s lokalitami, které jsou pěšky dostupné, člověk nemá daleko do práce, do parku ani do obchodu. Funkce města nejsou oddělené, jako tomu bylo v plánování funkcionalismu – někde je sídliště, někde jsou obchodáky, jinde administrativní zóny a mezi tím vším se musí popojíždět auty. Miluju města, kde můžu chodit pěšky, všechno je blízko a lidé se tam potkávají. Takže mám ráda města menších měřítek, a to zrovna Praha docela je.

Co bys v ní změnila?

Myslím, že má nakročeno dobře. Snaží se zastavět vnitřní periferie, ale než se to podaří, potrvá to ještě dlouho. Obyvatelé sice chtějí, aby se stavělo, ale pokud jde o jejich sousedství, začínou protestovat. Jenže ono je lepší stavět uvnitř města, než aby se město rozrůstalo do krajiny. Stavění za městem zvyšuje náklady na infrastrukturu a množství dojíždějících aut. Aktuálně také sleduju rozšiřování chodníků a ostrůvků u tramvají, kéž by tento trend dál pokračoval. Praha má nicméně pořád velký problém s automobilovou dopravou. Přítom má úžasný systém hromadné dopravy, kterou by lidi mohli využívat ještě víc.

A co tvé plány a sny? Co by sis sama pro sebe přála, řekněme v blízké budoucnosti?

Chtěla bych se věnovat poezii, dál ji s něčím propojovat. S hudbou, s obrazem, s architekturou. Plánuju pracovat na sérii obrazů, do kterých bych chtěla poezii propašovat. Něco už jsem si vyzkoušela, ale musím to ještě nechat uležet, abych zjistila, jestli to funguje i s odstupem času. Hudba mě také láká, ale to by vyžadovalo další penzum práce a objevování. Někdy se musím hlídat, abych to úplně nepřeháněla. Zvláště starší generace je často upnutá k tomu, že člověk má dělat jenom jednu věc, aby ji dělal pořádně. Já si to ale úplně nemyslím.

Já také ne.

No vid! Láká mě objevovat nové světy a propojovat je. Je to vzrušující. Vždyť právě tím se můžou vzájemně posouvat dál. ■